

HEIDELBERGI KÁTÉ

Kálvin János

1.

K.: *Mi életedben és halálodban egyetlen vigasztalásod?*

F.: Az, hogy mind testestől, mind lelkestől, akár élek, akár halok, nem önmagamé, hanem az én hűséges Uramnak és Megváltómnak, Jézus Krisztusnak tulajdona vagyok, aki az ő drága vérével minden bűnömért tökéletesen eleget tett, engem a Sátán minden hatalmától megszabadított, és úgy megőriz, hogy az én mennyei Atyám akarata nélkül mégcsak egy hajszál sem eshetik le a fejemről; sőt inkább mindennek az én üdvösségemre kell szolgálnia; azért engem Szentlelkével biztosít az örök élet felől, és szív szerint hajlandóvá és késszé tesz arra, hogy ezután őneki éljek.

2.

K.: *Hány dolgot kell tudnod, hogy e vigasztalással boldogul élhess és halhass?*

F.: Hármat. Először, hogy milyen nagy az én bűnöm és nyomorúságom. Másodsor, hogy mi módon váltatom meg minden bűnömtől és nyomorúságomtól. Harmadszor, hogy milyen hálaadással tartozom Istennek e megváltásért.

3.

K.: *Honnan ismered meg a te nyomorúságod?*

F.: Isten törvényéből.

4.

K.: *Mit követel tőlünk Isten törvénye?*

F.: Megtanít arra minket Krisztus Urunk röviden Máté evangéliuma 22. részében: Szeresd az Urat, a te Istenedet teljes szívedből, teljes lelkedből és teljes elmédből. Ez az első és nagy parancsolat. A második pedig hasonlatos ehhez: Szeresd felebarátodat, mint magadat. E két parancsolattól függ az egész törvény és a próféták.

5.

K.: ***Megtarthatod-e tökéletesen mindezeket?***

F.: Semmiképpen nem: mert természet szerint hajlandó vagyok Isten és felebarátom gyűlölésére.

6.

K.: ***Hát Isten az embert ily gonosszá és fonákká teremtette?***

F.: Nem. Isten az embert jóvá és a maga hasonlatosságára, azaz valóságos igazságban és szentségben teremtette, hogy az ő teremtető Istenét igazán megismerje, szívből szeresse, örök üdvösségben vele éljen, őt dicsérje és magasztalja.

7.

K.: ***Honnan van tehát az emberi természet eme romlottsága?***

F.: Első szüleinknek, Ádámnak és Évának paradicsombeli esetéből és engedetlenségéből, minek következtében a mi természetünk úgy megromlott, hogy mindannyian bűnben fogantattunk és születtünk.

8.

K.: ***Annyira megromlottunk-e, hogy a jóra egyáltalán alkalmatlanok vagyunk, minden gonoszra pedig hajlandók?***

F.: Bizonyára úgy van, hacsak a Szentlélek újjá nem szül bennünket.

9.

K.: *Nem igazságtalanul cselekszik-e Isten az emberrel, mikor tőle törvényében olyat követel, amit teljesíteni nem képes?*

F.: Nem, mert az embert olyanná teremtette, hogy teljesíthetné azt. Az ember azonban a Sátán ösztönzésére, szándékos engedetlenségével mind magától, mind utódaitól az isteni ajándékokat elrabolta.

10.

K.: *Büntetlenül hagyja-e Isten ezt az engedetlenséget és elszakadást?*

F.: Semmiképpen nem, sőt inkább rettenetesen haragszik, mind a velünk született, mind az elkövetett bűnök miatt, és azokat igazságos ítéletéből mind ideig való, mind örökké tartó büntetéssel sújtja, amint maga mondotta: Átkozott minden, aki meg nem marad mindazokban, amik megíratk a törvény könyvében, hogy azokat cselekedje.

11.

K.: *De hát Isten nem irgalmas?*

F.: Bizonyára irgalmas, de igazságos is. Ennélfogva igazsága megköveteli, hogy az ő szent felsége ellen elkövetett bűnt méltó, azaz testi és lelki örök büntetés sújtsa.

12.

K.: Mivel tehát Isten igazságos ítéletéből ideiglenes és örökké tartó büntetésre vagyunk méltók, miképpen szabadulhatunk meg a büntetéstől, és juthatunk ismét kegyelembe?

F.: Isten azt akarja, hogy igazságosságának elégtétel adassék. Ezért nekünk tökéletesen meg kell fizetnünk, vagy saját magunk erejéből, vagy más által.

13.

K.: Mi magunk képesek vagyunk-e a megfizetésre?

F.: Semmiképpen nem, sőt inkább napról napra növeljük tartozásunkat.

14.

K.: Hát bárki, aki csak teremtmény, megfizethet-e érettünk?

F.: Egy sem. Először azért, mert Isten nem akar más teremtményt megbüntetni az ember bűnéért. Másodszer, mert teremtmény nem viselheti el Isten bűn ellen való örök haragjának súlyát, sem másokat attól meg nem szabadíthat.

15.

K.: Milyen közbenjárót és megváltót kell tehát keresnünk?

F.: Olyat, aki valóságos és igaz ember, mindazonáltal minden teremtménynél hatalmasabb, azaz egyszersmind valóságos Isten is.

16.

K.: *Miért kell neki valóságos és igaz embernek lennie?*

F.: Mert Isten igazságossága megköveteli, hogy ugyanaz az emberi természet fizessen meg a bűnért, amely azt elkövette, márpedig aki maga is bűnös, másokért meg nem fizethet.

17.

K.: *Miért kell neki egyszersmind igaz Istennek is lennie?*

F.: Hogy istenségének erejéből Isten haragjának terhét mint ember elhordozza, és nekünk az igazságosságot és az életet visszaszerezhesse és ajándékozhasssa.

18.

K.: *Ki az a közbenjáró, aki egyben valóságos Isten és valóságos, igaz ember is?*

F.: A mi Urunk, Jézus Krisztus, akit az Atya tökéletes váltságunkra és igazságosságunkra ajándékozott nekünk.

19.

K.: *Honnan tudod ezt?*

F.: A szent evangéliumból, amelyet Isten maga először a paradicsomban jelentett ki, azután a szent pátriárák és próféták által hirdettetett, az áldozatok és a törvény más ceremóniái által példázott, végre pedig az ő egyetlenegy Fia által beteljesített.

20.

K.: *Mindenek üdvözülhetnek-e Krisztus által, akik Ádám által elvesztek?*

F.: Nem mindenek, hanem csak azok, akik igaz hit által Őbelé oltatnak, és minden jótéteményét magukhoz kapcsolják.

21.

K.: *Mi az igaz hit?*

F.: Az igaz hit nemcsak oly biztos ismeret, amelynél fogva igaznak tartom mindazt, amit Isten az ő Igéjében nekünk kijelentett, hanem azon felül még az a szívbeli bizodalom is, melyet a Szentlélek az evangélium által gerjeszt bennem, hogy Isten nemcsak másoknak, hanem nekem is bűnbocsánatot, örök igazságot és üdvösséget ajándékoz az ő ingyen kegyelméből, egyedül a Krisztus érdeméért.

22.

K.: *Mit kell hinnie a keresztyén embernek?*

F.: Mindazt, amit nekünk az evangélium ígér, s amit a mi közös és kétségnélküli keresztyén hitvallásunk tételei az Apostoli Hitvallásban összefoglalva tanítanak.

23.

K.: *Hogyan szólnak a mi hitvallásunk tételei?*

F.: Hiszek egy Istenben, mindenható Atyában, mennynek és földnek Teremtőjében. És Jézus Krisztusban, az ő egyszülött Fiában, a mi Urunkban, aki fogantatott Szentlélektől, született Szűz Máriától, szenvedett; Poncius Pilátus alatt megfeszítették, meghalt és eltemették. Alászállt a poklokra, harmadnapon feltámadt a halottak közül, felment a mennybe, ott ül a mindenható Atya Isten jobbján: onnan jön el ítélni élőket és holtakat. Hiszek Szentlélekben. Hiszem az egyetemes keresztyén Anyaszentegyházat, a szentek közösségét, a bűneink bocsánatát, a test feltámadását és az örök életet. Ámen.

24.

K.: *Hány részre oszlik az Apostoli Hitvallás?*

F.: Háromra: Az első szól az Atya Istenről és a mi teremtésünkről. A második a Fiú Istenről és a mi megváltásunkról. A harmadik a Szentlélek Istenről és a mi megszenteltetésünkről.

25.

K.: *Mivel Isten lényegében egy, miért beszélsz háromról: Atyáról, Fiúról, Szentlélekről?*

F.: Azért, mert Isten az ő Igéjében úgy jelentette ki magát, hogy ez a három egymástól megkülönböztetett személy az egy, valóságos, örök Isten.

26.

K.: *Mit hiszel, mikor ezt vallod: Hiszek egy Istenben, mindenható Atyában, mennynek és földnek Teremtőjében?*

F.: Hiszem, hogy a mi Urunk Jézus Krisztus örökkévaló Atyja, aki a mennyet és a földet, minden benne levőkkel együtt semmiből teremtette, és azokat örökkévaló tanácsával és gondviselésével fenntartja és igazgatja: énnekedem az ő Fiáért, a Krisztusért Istenem és Atyám; ezért úgy bízom őbenne, hogy semmit sem kételkedem afelől, hogy mind testi, mind lelki szükségeimre gondot visel, sőt még mindazt a rosszat is, amit e siralomvölgyben reám bocsát, javamra fordítja: mivelhogy ezt megcselekedheti mint mindenható Isten, s meg is akarja cselekedni mint hűség Atya.

27.

K.: *Mi az Isten gondviselése?*

F.: Isten mindenható és mindenütt jelenvaló ereje, mellyel a mennyet és a földet minden teremtménnyel együtt mintegy kézen tartja, és úgy igazgatja, hogy fa és fű, termékeny és terméketlen esztendő, eső és aszály, az étel és ital, a jó egészség és betegség, a gazdagság és szegénység, szóval minden, nem véletlenül, hanem az ő atyai tanácsából és akaratából jön.

28.

K.: *Mit használ nekünk Isten teremtő munkájának és gondviselésének ismerete?*

F.: Hogy a kedvünk ellenére való dolgokban türelmesek, a boldogságban háládatosak, jövődó dolgainkra nézve pedig a mi hűség Istenünkben és Atyánkban jó reménységünk legyen afelől, hogy semmi sem szakaszthat el minket az ő szerelmétől, mivel minden teremtmény annyira az ő kezében van, hogy az ő akarata nélkül semmit sem tehet, sőt meg sem mozdulhat.

29.

K.: *Isten Fiát miért nevezzük Jézusnak, azaz Üdvözítőnek?*

F.: Azért, mert ő minket minden bűneinkből üdvözít, és mert üdvösséget másnál sem keresni nem kell, sem kapni nem lehet.

30.

K.: *Hisznek-e hát az egyedül üdvözítő Jézusban azok, akik boldogságukat és üdvösségüket a szenteknél, vagy önmagukban, vagy másutt keresik?*

F.: Nem, mert noha dicsekszenek is Vele, de valójában tagadják az egyedüli üdvözítő és megváltó Jézust. Mert vagy Jézus nem tökéletes Üdvözítő, vagy akik ezt az Üdvözítőt igaz hittel elfogadják, azoknak mindent őbenne kell bírniuk, ami az üdvösségre szükséges.

31.

K.: *Miért nevezzük Krisztusnak, azaz Felkentnek?*

F.: Azért, mert őt az Atya rendelte, és Szentlélekkel felkente a mi legfőbb prófétánkká és tanítónkká, ki nekünk a mi váltságunk felől Istennek titkos tanácsát és akaratát tökéletesen kijelentette, és a mi egyetlenegy főpapunkká, ki az ő testének egyszeri áldozatával minket megváltott, és érettünk az Atya előtt könyörgésével szüntelenül közbenjár, és örökkévaló királyunkká, aki minket Igéjével és Szentlelkével kormányoz, és a nekünk szerzett váltságban oltalmaz és megtart.

32.

K.: *És téged miért neveznek keresztyénnek?*

F.: Azért, mert hit által Krisztusnak tagja és így az ő kenetének részese vagyok, azért, hogy az ő nevét valljam, magamat neki élő hálaáldozatul adjam, és hogy ebben az életben a bűn és a Sátán ellen szabad lelkiismerettel viaskodjam, ez élet után pedig az örökkévalóságban Krisztussal minden teremtményen uralkodjam.

33.

K.: *Miért nevezzük Krisztust Isten egyszülött Fiának, ha mi is Isten fiai vagyunk?*

F.: Azért, mert egyedül csak Krisztus Istennek örök természete szerint való Fia: minket pedig Isten őérette, kegyelemből fogadott gyermekeivé.

34.

K.: *Miért nevezed őt mi Urunknak?*

F.: Mert ő mind testünket, mind lelkünket a bűntől és a Sátán minden hatalmából nem aranyon vagy ezüstön, hanem az ő drága véréen váltotta meg és tette a maga tulajdonává.

35.

K.: *Mit jelent az, hogy fogantatott Szentlélektől, született Szűz Máriától?*

F.: Azt, hogy Isten örökkévaló Fia, aki valóságos és örök Isten, és az is marad, Szűz Máriának testéből és véréből a Szentlélek munkája által igaz emberi természetet vett fel avégett, hogy egyben Dávidnak valóságos magva, és az ő atyjafiaihoz mindenben hasonlatos legyen, kivéve a bűnt.

36.

K.: *Mi hasznát veszed Krisztus szentséges fogantatásának és születésének?*

F.: Azt, hogy ő minékünk közbenjárónk, aki ártatlanságával és tökéletes szentségével bűneimet, melyekben én fogantattam, Isten színe előtt elfedezi.

37.

K.: *Mit hiszel, mikor ezt mondod: szenvedett?*

F.: Azt, hogy ő földi életének egész idejében, különösen pedig a halálában, Istennek az egész emberi nemzet bűnei ellen való haragját testében-lelkében elhordozta, hogy szenvedésével mint egyetlenegy engesztelő áldozattal a mi testünket-lelkünket az örök kárhozattól megszabadítsa, és számunkra Istennek kegyelmét, az igazságot és az örök életet megszerezze.

38.

K.: *Miért szenvedett Jézus Poncius Pilátus bírósága alatt?*

F.: Azért, hogy ártatlan létére őt világi bíró ítélje el, és hogy ezáltal minket Isten kemény ítéletétől, amely reánk várt volna, megmentsen.

39.

K.: ***Nagyobb dolog-e az, hogy őt megfeszítették, mint ha másnemű halállal halt volna meg?***

F.: Bizonyára nagyobb: mert ebből vagyok bizonyos, hogy ő azt az átkot, amelynek terhe rajtam volt, magára vette: mert Isten a kereszthalált megátkozta.

40.

K.: ***Miért kellett Krisztusnak a halált elszenvednie?***

F.: Azért, mert Isten igazságának semmi más módon a mi bűneinkért megfizetni nem lehetett volna, csakis Isten Fiának halála által.

41.

K.: ***Miért fontos, hogy el is temették?***

F.: Azért, mert ez megbizonyítja, hogy valósággal meghalt.

42.

K.: ***Ha Krisztus meghalt érettünk, miért kell nekünk is meghalnunk?***

F.: Mert a mi halálunk nem bűneinkért való megfizetés, hanem csak meghalás a bűnre nézve, és átmenet az örök életre.

43.

K.: *Mi további hasznunk van Krisztus kereszten való áldozatából és halálából?*

F.: Az, hogy az ő halálának erejével a mi ó emberünket ő vele együtt megfeszítik, megölik és eltemetik, hogy a test gonosz indulatai ne uralkodjanak többé bennünk, hanem mi magunkat hálaáldozatul őneki szenteljük.

44.

K.: *Miért teszed hozzá: alászállt a poklokra?*

F.: Hogy az én legnagyobb kísértéseimben biztosítva legyek afelől, hogy az én Uram, a Krisztus, az ő kimondhatatlan gyötrelmével, fájdalmaival és rettegéseivel, melyeket testében-lelkében a keresztfán és azelőtt is elszenvedett, engem a pokol rettegésétől és gyötrelmeitől megszabadított.

45.

K.: *Mit használ nekünk Krisztus feltámadása?*

F.: Először, hogy az ő feltámadásával a halált meggyőzte, hogy minket részeseivé tegyen az ő halálával szerzett igazságnak. Másodszor, az ő ereje minket is új életre támaszt. Harmadszor, Krisztus feltámadása a mi dicsőséges feltámadásunk biztos záloga.

46.

K.: *Hogyan érted azt, hogy felment a mennybe?*

F.: Hogy Krisztus a földről tanítványainak szeme láttára emelkedett föl az égbe, és érettünk most is ott van, míg ismét eljön ítélni eleveneket és holtakat.

47.

K.: *Mégis nincs-e velünk Krisztus a világ végezetéig, amint azt nekünk megígérte?*

F.: Krisztus valóságos ember és valóságos Isten: ennél fogva emberi természete szerint nincs többé a földön, de istensége, felséges volta, kegyelme és Szentlelke szerint soha sincs távol tőlünk.

48.

K.: *Nem válik-e el ily módon egymástól a Krisztusban való két természet, ha az emberi természet nincs mindenütt ott, ahol az isteni természet van?*

F.: Semmiképpen nem, mert az isteni természet megfoghatatlan és mindenütt jelenvaló: ebből szükségképpen következik, hogy noha az isteni természet a magára öltött emberi természetén kívül is létezik, mindazonáltal abban magában is benne van, és azzal személy szerint egyesülve marad.

49.

K.: *Mit használ nekünk Krisztus mennybemenetele?*

F.: Először, hogy ő a mennyben, Atyja színe előtt nekünk közbenjárónk. Másodsor, hogy a mi testünk őbenne a mennyben van, hogy ez bizonyos záloga legyen annak, hogy ő, mint a mi fejünk, minket, tagjait szintén fölvisz majd önmagához. Harmadsor, hogy ő viszontzálogul az ő Szentlelkét küldi alá nekünk, akinek ereje által nem a földieket keressük, hanem az odafennvalókat, ahol van a Krisztus, ülve Istennek jobbján.

50.

K.: *Miért teszed hozzá, hogy ő Istennek jobbján ül?*

F.: Mert Krisztus azért ment fel a mennyekbe, hogy ezzel megbizonyítsa, hogy ő az ő Anyaszentegyházának feje, aki által igazgat az Atya mindeneket.

51.

K.: *Mit használ nekünk Krisztusnak, a mi fejünknek ez a dicsősége?*

F.: Először azt, hogy Szentlelke által mibelénk, az ő tagjaiba mennyei ajándékot áraszt. Másodsor, hogy minket az ő hatalmával minden ellenség ellen védelmez és megtart.

52.

K.: *Miféle vigasztalásod van abból, hogy Krisztus visszajön ítélni élőket és holtakat?*

F.: Az, hogy minden háborúságomban és üldöztetésemben fölemelt fővel várom őt az égből ítélő bírámul, aki előbb érettem Isten ítélőszéke elé állott, és rólam minden kárhozatást elvett, hogy ő mind a maga ellenségeit, mind az enyémeiket örök kárhozatra veti: engem pedig minden választottjával együtt a mennyei örömbé és dicsőségbe önmagához átvisz.

53.

K.: *Mit hiszel a Szentlélekről?*

F.: Hiszem először, hogy ő egyenlő örök Isten az Atyával és a Fiúval. Másodszor, hogy ő nekem is adatott, engem igaz hit által a Krisztusnak és minden ő jótéteményének részesévé tesz, engem vigasztal, és mindörökké velem marad.

54.

K.: *Mit hiszel az egyetemes keresztyén Anyaszentegyházról?*

F.: Hiszem, hogy Isten Fia a világ kezdetétől fogva a világ végezetéig az egész emberi nemzetségből Szentlelke és Igéje által magának az igaz hitben megegyező, örök életre elválasztott sereget gyűjt, azt oltalmazza és megtartja: és hiszem, hogy ennek a seregnek én is élő tagja vagyok, és mindörökké az maradok.

55.

K.: *Mit értesz a szentek közösségén?*

F.: Először azt, hogy a hívők egyenként és együttesen mind tagok az Úr Krisztusban, s minden ő javaiban és ajándékaiban részesek. Másodsor, hogy mindenki kötelességének kell ismerje, hogy ajándékaival a többi tagok javára és üdvösségére készséggel és örömmel szolgáljon.

56.

K.: *Mit hiszel a bűnöknek bocsánatáról?*

F.: Hiszem, hogy Isten Krisztus elégtételéért minden bűnömről és bűnös természetemről, amely ellen egész életemben harcolnom kell, soha többé meg nem emlékezik, hanem engem Krisztus igazságával kegyelméből megajándékoz, hogy soha többé kárhozatba ne jussak.

57.

K.: *Miféle vigasztalásod van a testnek feltámadásából?*

F.: Az, hogy nemcsak lelkem vitetik azonnal ez élet után Krisztushoz, az ő fejéhez, hanem testem is Krisztus hatalma által feltámasztatva, lelkemmel ismét egyesül, és Krisztus dicsőséges testéhez hasonlatos lesz.

58.

K.: *Miféle vigasztalásod van az örök életről szóló vallástételedből?*

F.: Az, hogy mivel már e mostani életben is érzem szívemben az örök élet kezdetét, ez élet után oly tökéletes boldogságom lesz, amilyent soha szem nem látott, fül nem hallott, sem emberi szív meg nem gondolt, amelyben Istent mindörökké magasztalom.

59.

K.: *Ha mindezeket hiszed: mi hasznát veszed?*

F.: Azt, hogy Krisztusban Isten előtt megigazulok, és az örök élet örököse vagyok.

60.

K.: *Mi módon igazulsz meg Isten előtt?*

F.: Egyedül csak a Jézus Krisztusban való igaz hit által, oly módon, hogy bár lelkiismeretem vádol, hogy Isten minden parancsolata ellen súlyosan vétkeztem, azoknak csak egyikét is soha nem tartottam meg, sőt még mindig hajlandó vagyok minden gonosyra: mégis Isten, az én minden érdemem nélkül, egyedül az ő ingyen kegyelméből nekem ajándékozta és tulajdonítja Krisztusnak tökéletes elégtételét, igazságát és szentségét, mintha én soha semmi bűnt nem tettem volna, és semmi bűnöm nem lett volna, sőt mintha én tanúsítottam volna mindazt az engedelmességet, amelyet Krisztus érettem tanúsított, de csak úgy, ha e jótéteményeket hívő szívvel elfogadom.

61.

K.: *Miért állítod, hogy egyedül csak a hit által igazulsz meg?*

F.: Nem azért, mintha hitemnek érdeméért volnék kedves Isten előtt, hanem azért, mert Isten előtt az én igazságom egyedül a Krisztus elégtétele, igazsága és szentsége, amit pedig én másként el nem fogadhatok, sem el nem sajátíthatok, csupán csak hit által.

62.

K.: *És jó cselekedetünk miért nem lehet Isten előtt igazsággá, vagy annak valamelyes részévé?*

F.: Azért, mert annak az igazságnak, amely Isten előtt megállhat, vétek nélkül valónak, tökéletesnek és Isten törvényével mindenben egyezőnek kell lennie. Ámde a mi legjobb cselekedeteink is ebben az életben mind tökéletlenek és bűnökkel fertőzöttek.

63.

K.: *Hogy lehet, hogy a mi jó cselekedeteinknek semmi érdeme se legyen, mikor Isten azokat mind ebben, mind a jövő életben jutalmazni akarja?*

F.: A jutalmat nem a mi érdemünkért kapjuk, hanem kegyelemből.

64.

K.: *Nem tesz-e ez a tan könnyelművé és gonosz emberekké?*

F.: Nem, mert lehetetlen, hogy azok, akik igaz hit által Krisztusba oltattak, a háládatosság gyümölcsét ne teremjék.

65.

K.: *Mivel egyedül a hit tesz Krisztusnak és minden ő jótéteményének részesévé, honnan származik ez a hit?*

F.: A Szentlélektől, ki azt a szent evangélium prédikálása által szívünkben felgerjeszti, és a szent sákramentumokkal való élés által bennünk megerősíti.

66.

K.: Mik a sákramentumok?

F.: Látható szent jegyek és pecsétek, amelyeket Isten azért szerzett, hogy az azokkal való élés által az evangélium ígését velünk annál inkább megértse és megpecsételje, tudniillik azt az ígését, hogy ő Krisztus keresztfán való egyetlen áldozatáért, kegyelemből közülünk kinek-kinek bűnbocsánatot és örök életet ajándékozik.

67.

K.: Arra való-e tehát az Ige és a sákramentumok, hogy hitünket Krisztusnak a keresztfán történt áldozatára, mint üdvösségünk egyedüli alapjára irányítsák?

F.: Igenis arra való, mert a Szentlélek az evangéliumban tanítja, a szent sákramentumokkal pedig megerősíti, hogy a mi teljes üdvösségünk Krisztus egyetlenegy áldozatában rejlik, amely miérettünk a keresztfán ment végbe.

68.

K.: Hány sákramentumot szerzett Krisztus az Újszövetségben?

F.: Kettőt: a szent keresztséget és az Úr szent vacsoráját.

69.

K.: Miképpen emlékeztet és biztosít téged Isten a keresztségben arról, hogy Krisztusnak a keresztfán való egyetlenegy áldozata neked javadra szolgál?

F.: Úgy, hogy a vízzel való külső leöntést maga Krisztus rendelte, és egyúttal azt ígérte, hogy az ő vére és Lelke az én lelkem tisztátalanságát, azaz minden bűnömet oly biztosan lemossa, mint amilyen bizonyosan leviszi külsőleg a test szennyét a víz, amellyel megmosakodom.

70.

K.: Mit jelent a Krisztus vérével és Lelkével való megmosatás?

F.: Jelenti, hogy Istentől bűnbocsánatot nyerünk kegyelemből, Krisztus véréért, amelyet érettünk az ő áldozatában a keresztfán kiontott. Továbbá jelenti, hogy a Szentlélek megújít, és Krisztus tagjává szentel, hogy a bűnöknek napról napra mindinkább meghaljunk, és istenfélő és feddhetetlen életet éljünk.

71.

K.: Hol ígérte Krisztus, hogy ő minket vérével és Lelkével oly bizonyosan megmos, mint ahogy a keresztség vize megmos bennünket?

F.: A keresztség szereztetési Igéjében, ahol így szól: Elmenvén azért, tegyetek tanítványokká minden népeket, megkeresztelvén őket az Atyának, a Fiúnak és a Szentléleknek nevébe. Aki hisz és megkeresztelkedik, idvezül: aki pedig nem hisz, elkárhozik. Ez ígéretet másutt is ismétli az Írás, mikor a keresztséget újjászületés fürdőjének és bűneink elmosásának nevezi.

72.

K.: *Tehát a vízzel való külső leöntés maga a bűnök elmosása-e?*

F.: Nem, mert egyedül Jézus Krisztus vére és a Szentlélek tisztít meg minket minden bűntől.

73.

K.: *Miért nevezi a Szentlélek a keresztséget újjászületés fürdőjének és a bűnök elmosásának?*

F.: Isten nem ok nélkül szól ekképpen. Mert nemcsak arra akar ezzel tanítani minket, hogy miképpen a test szennyét a víz, akképpen a mi bűneinket a Krisztus vére és Lelke mossa le, hanem sokkal inkább arra, hogy ez az isteni zálog és jegy biztosít minket afelől is, hogy mi bűneinktől lelkileg oly bizonyos megtisztulunk, amiképpen a látható vízzel megmosatunk.

74.

K.: *Meg kell-e kereszteni a kis gyermekeket?*

F.: Meg, mert miután ők is éppúgy Isten szövetségéhez és az Anyaszentegyházhoz tartoznak, mint a felnőttek, s mivel Isten Krisztus vére által a bűnöktől való váltságot és a hitet munkáló Szentlelket nekik is éppúgy ígéri, mint a felnőtteknek: ennél fogva a keresztség mint a szövetség jegye által őket is szükséges beoltani Isten Anyaszentegyházába, és megkülönböztetni a hitetlenek gyermekeitől úgy, amint az Ószövetségben is történt a körülmétkedés által, amelynek helyébe Krisztus az Újszövetségben a keresztséget szerezte.

75.

K.: *Mi emlékeztet, és mi biztosít téged az Úr szent vacsorájában afelől, hogy Krisztusnak a keresztfán történt egyetlenegy áldozatában és minden ő javaiban neked is részed van?*

F.: Az, hogy Krisztus nekem és minden hívőnek megparancsolta, hogy egyem ama megtöretett kenyérből, és igyam ama pohárból az ő emlékezetére, megígérvén ezzel együtt, először, hogy az ő teste a keresztfán énértem oly bizonynal megáldoztatott és megtöretett, vére pedig kiontatott, amely bizonynal szemeimmel látom, hogy az Úrnak kenyerere részemre megtöretik, és a pohár velem közöltetik. Továbbá, hogy ő az én lelkemet a maga megtöretett testével és kiontatott vérével oly bizonyosan táplálja az örök életre, amely bizonynal én az Úr szolgájának kezéből az Úr kenyerét és poharát, mint a Krisztus testének és vérének nekem adott bizonyos jegyeit elfogadom, s szájjammal magamhoz veszem.

76.

K.: *Mit jelent Krisztus megfeszített testét enni és az ő vérét inni?*

F.: Nem csupán azt jelenti, hogy Krisztus minden szenvedését és halálát hívő szívvel elfogadjuk, és ezáltal bűnbocsánatot és örök életet nyerünk, hanem ezenfelül azt is, hogy a Szentlélek által, aki Krisztusban és egyúttal bennünk is lakozik, az ő testével mind inkább-inkább oly módon egyesülünk, hogy – ámbár ő a mennyben van, mi pedig a földön vagyunk – mindazáltal testéből való test és csontjaiból való csont vagyunk, és így, amint testünk tagjait egy lélek, úgy minket a Szentlélek éltesen és kormányozzon örökké.

77.

K.: *Hol ígérte Krisztus, hogy ő a hívőket testével és vérével oly bizonyosan táplálja, amiképpen ők a megszegett kenyérből esznek, és a pohárból isznak?*

F.: Az úrvacsora szereztetési Igéjében a következőképpen: „Az Úr Jézus azon az éjszakán, melyen elárultaték, vette a kenyeret, és hálákat adván megtörte, és ezt mondotta: Vegyétek, egyétek!

Ez az én testem, mely tiérettetek megtöretik: ezt cselekedjétek az én emlékezetemre. Hasonlatosképpen a pohárt is vette, minekutána vacsorált volna ezt mondván: E pohár amaz új testamentum az én vérem által; ezt cselekedjétek, valamennyiszer isszátok az én emlékezetemre. Mert valamennyiszer eszitek e kenyeret, és isszátok e pohárt, az Úrnak halálát hirdessétek, amíg eljövend.” Ez ígéretet Pál apostol meg is ismétli, mikor azt mondja: „A hálaadásnak pohara, amelyet megáldunk, nem a Krisztus vérével való közösségünk-é? A kenyér, amelyet megszegünk, nem a Krisztus testével való közösségünk-é? Mert egy a kenyér, egy test vagyunk sokan: mert mindnyájan az egy kenyérből részesedünk.”

78.

K.: *Az úrvacsorában lévő kenyér és bor átváltozik-e Krisztus tulajdon testévé és vérévé?*

F.: Nem: sőt miként a keresztségben lévő víz nem változik át Krisztus vérévé, és nem maga a bűnök elmosása, hanem annak csak isteni jegye és záloga: éppen úgy az úrvacsorában lévő szent kenyér is nem Krisztus tulajdon teste, noha a sákramentumok mivoltáért és a Szentlélek beszédmódja szerint a kenyeret Krisztus testének nevezzük.

79.

K.: *Miért nevezi tehát Krisztus a kenyeret az ő testének, a poharat az ő vérének, vagy az ő vére által való új szövetségnek? Azonképpen Pál apostol is miért nevezi a kenyeret és a bort Krisztus teste és vére velünk való közlésének?*

F.: Krisztus nem ok nélkül szól ekképpen: mert nemcsak arra tanít minket ezzel, hogy amiképpen a kenyér és a bor táplálják a földi életet, azonképpen az ő megfeszített teste és kiontott vére a mi lelkünknek valóságos étele és itala az örök életre: hanem sokkal inkább arra tanít, hogy e látható szent jegyekkel és e záloggal biztosít afelől, hogy a Szentlélek munkája által oly bizonytalansággal tesz minket az ő testében és vérében, mint amily bizonytalansággal e szent jegyeket az ő halálának emlékezetére testi száunkkal magunkhoz vesszük. Azonfelül, hogy az ő szenvedése és engedelmissége oly bizonytalansággal a miénk, mintha a mi bűneinkért a mi saját személyünkben mi magunk szenvedtünk volna el mindent, és mi magunk tettünk volna eleget.

80.

K.: *Mi különbség van az úrvacsora és a pápista mise között?*

F.: Az úrvacsora nekünk arról tesz bizonyosságot, hogy bűneink teljességgel megbocsáttatnak Krisztus amaz egy áldozatáért, amelyet ő maga a keresztfán egyszer véghezvitt. Továbbá, hogy mi a Szentlélek által Krisztusba oltatunk, aki most a maga valóságos testével a mennyekben, az Atyának jobbán van, és azt akarja, hogy őt ott imádjuk. A misében pedig azt tanítják, hogy élők és holtak bűnei nem bocsáttatnak meg Krisztus kínszenvedéséért, ha misemondó papok által Krisztus azokért naponként is meg nem áldoztatik. Azonfelül azt is tanítják, hogy Krisztus teste szerint igazán és testileg jelen van a kenyér és a bor színe alatt, és ennek okáért azokban kell őt imádni. Eszerint a mise alapján véve nem más, mint megtagadása Jézus Krisztus egyetlenegy áldozatának és kínszenvedésének.

81.

K.: *Kik járulhatnak az Úr asztalához?*

F.: Azok, akik bűneink miatt valóban bánkódnak, mindazonáltal bíznak abban, hogy bűneik megvannak bocsátva, és a mégis fennálló emberi gyarlóságot Krisztus szenvedése és halála elfedezi, egyszersmind buzgón törekednek is, hogy hitüket erősítsék, és életüket megjobbítsák. A meg nem térők és a képmutatók pedig ítéletet esznek és isznak önmaguknak.

82.

K.: *Bocsáthatók-e az Úr asztalához azok is, akik tudományukkal és életükkel azt bizonyítják, hogy hitetlenek és istentelenek?*

F.: Nem: mert ez Isten szövetségét sértené meg, és az ő haragját felgerjesztené az egész gyülekezetre. Éppen ezért a keresztyén egyház kötelessége, hogy Krisztus és az apostolok rendelése szerint, a kulcsok hatalmával az ilyeneket kizárja, amíg életüket meg nem jobbítják.

83.

K.: *Mi a kulcsok hatalma?*

F.: A szent evangélium prédikálása és a keresztyén egyházfegyelem, amely kettővel a mennyország a hívőknek megnyílik, a hitetlenek előtt pedig bezárul.

84.

K.: *Mi módon nyílik meg, és mi módon zárul be a mennyország az evangélium prédikálásával?*

F.: Oly módon, hogy Krisztus parancsolatából minden hívőnek egyenként és egyetemesen hirdetik és nyilvánosan megbizonyítják, hogy Isten nekik Krisztus érdeméért minden bűneiket valósággal megbocsátja, valahányszor az evangélium ígéreteit igaz hittel magukhoz kapcsolják. Viszont minden hitetlennek és képmutatónak hirdettetik, hogy mindaddig Isten haragja és az örök kárhozatal alá vannak zárva, amíg meg nem térnek. Ez evangéliumi bizonyágtétel szerint ítél Isten mind ebben, mind a jövő életben.

85.

K.: *Mi módon nyílik meg és zárul be a mennyország a keresztyén egyházfegyelem által?*

F.: Oly módon, hogy Krisztus parancsolatából azok, akik jóllehet névleg keresztyének, de nem keresztyén tant és életet folytatnak, miután egynéhányszor atyafiságosan intést kaptak, de tévelygéseikkel és bűneikkel fel nem hagynak, az egyháznak, vagy azoknak bejelentetnek, akiket az Anyaszentegyház arra rendelt. És ha intésükre sem térnek meg, akkor azok a szent sákramentumoktól való eltiltás által kirekesztik őket a keresztyén gyülekezetből, és így Isten maga is

kizárja őket Krisztus országából. De ha igazi megjobbulást ígérnek, és azt megbizonyítják, mint Krisztusnak és az egyháznak tagjai ismét visszafogadhatók.

86.

K.: *Miért kell jót cselekednünk, ha Krisztus a mi nyomorúságunkból minden érdemünk nélkül, kegyelemből vált meg?*

F.: Azért, mert Krisztus, miután minket az ő vérével megváltott, egyszersmind meg is újít minket az ő Szentlelkével a maga hasonlatosságára avégre, hogy sok jótéteményéért Isten iránt való hálánkat egész életünkkel megmutassuk, és őt dicsőítsük. Ezenkívül azért is, hogy a magunk igaz hite felől annak gyümölcséből bizonyosak legyünk. Végül pedig, hogy a mi istenfélő életünkkel embertársainkat is megnyerjük a Krisztusnak.

87.

K.: *Nem üdvözülhetnek-e tehát azok, akik háládatlan és bűnben megátalkodott életükből Istenhez meg nem térnek?*

F.: Semmiképpen nem, mert mint az Írás mondja: sem a szemérmetlenek, sem a bálványimádók, sem a paráznák, sem a lopók, sem a fősvények, sem a részegesek, sem a szitkozódók, sem a ragadozók és az ezekhez hasonlók Isten országát örökségül nem bírhatják.

88.

K.: *Hány részből áll az igazi bűnbánat, vagyis az ember megtérése?*

F.: Kettőből: az óember megökléséből és az új ember megelevenítéséből.

89.

K.: *Mi az óember megöklése?*

F.: Az, hogy szívünk szerint bántódjunk bűneinken, és azokat mindinkább gyűlöljük és kerüljük.

90.

K.: *Mi az új ember megelevenítése?*

F.: Istenben való szívbéli öröm Krisztus által, és az Isten akarata szerint való minden jó cselekedetben gyönyörködő szeretet.

91.

K.: *Melyek azok a jó cselekedetek?*

F.: Csak azok, amelyek igaz hitből vannak, Isten törvényének megfelelőek, és az ő dicsőségére történnek, nem pedig azok, amelyeket mi gondolunk jónak, vagy amelyek emberi rendelésen alapulnak.

92.

K.: *Melyik Istennek törvénye?*

F.: És szólá Isten mindezeket az Igéket:

I. parancsolat. Én, az Úr vagyok a te Istened, aki kihoztalak téged Egyiptomnak földéről, a szolgálat házából. Ne legyenek néked idegen isteneid énelőttem.

II. parancsolat. Ne csinálj magadnak faragott képet, és semmi hasonlót azokhoz, amelyek fenn az égben, vagy amelyek alant a földön, vagy amelyek a vizekben a föld alatt vannak. Ne imádd és ne tiszteld azokat: mert én az Úr, a te Istened, féltőn szerető Isten vagyok, aki megbüntettem az atyák vétkét a fiakban, harmad- és negyedíziglen, akik engem gyűlölnék. De irgalmasságot cselekszem ezeríziglen azokkal, akik engem szeretnek, és az én parancsolataimat megtartják.

III. parancsolat. Az Úrnak, a te Istenednek nevét hiába fel ne vedd: mert nem hagyja azt az Úr büntetés nélkül, aki az ő nevét hiába felveszi.

IV. parancsolat. Megemlékezzél a szombatnapról, hogy megszenteljed azt. Hat napon át munkálkodjál és végezd minden dolgodat: de a hetedik nap az Úrnak, a te Istenednek szombatja: semmi dolgot se tégy azon se magad, se fiad, se leányod, se szolgád, se szolgálóleányod, se barmod, se jövevényed aki a te kapuidon belül van: mert hat napon teremté az Úr az eget és a földet, a tengert és mindent, ami azokban van, a hetedik napon pedig megnyugovék. Azért megáldá az Úr a szombat napját és megszentelé azt.

V. parancsolat. Tiszteld atyádat és anyádat, hogy hosszú ideig élj azon a földön, amelyet az Úr, a te Istened ád te néked.

VI. parancsolat. Ne ölj.

VII. parancsolat. Ne paráználkodj.

VIII. parancsolat. Ne lopj.

IX. parancsolat. Ne tégy a te felebarátod ellen hamis tanúbizonyságot.

X. parancsolat. Ne kívánd a te felebarátodnak házáat. Ne kívánd a te felebarátodnak feleségét, se szolgáját, se szolgálóleányát, se ökrét, se szamarát, és semmit, ami a te felebarátodé

93.

K.: *Miképpen oszthatók fel ezek a parancsolatok?*

F.: Két táblára: melyek közül az első tábla négy parancsolatban arra tanít, miképpen kell magunkat viselnünk Isten iránt. A második tábla arra tanít hat parancsolatban, hogy mivel tartozunk felebarátainknak.

94.

K.: *Mit követel Isten az első parancsolatban?*

F.: Azt, hogy amint lelkem üdvösségét szeretem, oly szorgalmasan eltávoztassak és kerüljek minden bálványozást, varázslást, babonáskodást, szenteknek vagy más teremtményeknek segítségül hívását. Az egyetlen és igaz Istent pedig igazán megismerjem, csak őbenne bízom, nagy alázatossággal és béketűréssel minden jót csak egyedül őtől várjak, és őt teljes szívemből szeressem, féljem és tiszteljem: úgyannaira, hogy minden teremtett dolgok nélkül el legyek inkább, semhogy csak a legkisebb dologban is az ő akarata ellen vétkezzem.

95.

K.: *Mi a bálványozás?*

F.: Az, ha az ember az egy igaz Isten helyett, vagy őmellette, aki az ő Igéjében magát kijelentette, valami mást képzel vagy tart istennek, s az ő bizalmát abba helyezi.

96.

K.: *Mit akar Isten a második parancsolatban?*

F.: Azt, hogy Istent semmi módon ki ne ábrázoljuk, se másképpen ne tiszteljük, hanem csak úgy, amint azt Igéjében parancsolta.

97.

K.: *Semmiféle képet nem szabad csinálni?*

F.: Istent nem lehet, és nem is szabad kiábrázolni. A teremtmények pedig, noha kiábrázolhatók, mindazonáltal megtiltja Isten, hogy az ember azokról képeket csináljon vagy tartson avégből, hogy vagy azokat, vagy azok által Istent tisztelje.

98.

K.: *Szabad-e tehát a templomokban a képeket megtúrni, hogy azok az avatatlan népnek könyvek gyanánt szolgáljanak?*

F.: Semmiképpen nem, mert ne legyünk bölcsebbek Istennél, aki az ő Anyaszentegyházát nem a néma bálványképekkel, hanem az ő szent Igéjének prédikálásával akarja tanítani.

99.

K.: *Mit követel Isten a harmadik parancsolatban?*

F.: Azt, hogy nemcsak átkozódással, vagy hamis esküvéssel, de még szükségtelen esküdözéssel se káromoljuk Isten nevét, se tiszteletlenül ne említsük: se ezekben a rettenetes bűnökben még csak elhallgatással vagy eltúréssel se vegyünk részt, hanem Isten szentséges nevét félelemmel és hódolattal említsük avégből, hogy a mi igaz vallástételünkkel, segítségül hívásunkkal és minden beszédünkkel és cselekedetünkkel őt magasztaljuk.

100.

K.: *Oly súlyos bűn-e esküvéssel vagy átkozódással az Úr nevét káromolni, hogy Isten még azokra is haragszik, akik amennyire tehetnék, azt meg nem tiltják, vagy meg nem akadályozzák?*

F.: Bizonyára nagy: mert nincsen is nagyobb bűn, vagy amely ellen Isten haragja rettenetesebb lenne, mint az ő nevének káromlása. Azért meg is parancsolta, hogy ezt a bűnt halállal büntessék.

101.

K.: *Esküdhetik-e valaki keresztyén módon Isten nevére?*

F.: Igen, ha az alattvalótól a felsőbbség, vagy valami szükség követeli, hogy hitelünket és igazságunkat Isten dicsőségére és embertársaink javára fenntartsuk és felhasználjuk. Mert az ilyen esküvés Isten Igéjén alapszik, ez okból a hívek mind az Ó-, mind az Újszövetségben igazán használták is.

102.

K.: *Szabad-e a szentekre vagy más teremtményekre esküdni?*

F.: Nem szabad: mert a törvény szerint való esküvés Istennek tanúbizonyságul hívása, hogy ő mint a szíveknek egyedüli vizsgálója tegyen bizonyoságot az igazságról, és büntessen meg engem, ha én hamisan esküszöm. Ez a tisztesség nem illet meg egy teremtményt sem.

103.

K.: *Mit követel Isten a negyedik parancsolatban?*

F.: Először azt, hogy az igehirdetést és az iskolákat fenntartsák, és én különösen ünnepnapokon Isten gyülekezetébe szorgalmasan eljárjak, Isten Igéjét tanuljam, a szent sákramentumokkal éljek: az Urat a szentek közösségében segítségül hívjam, és Krisztus szerint adakozzam. Továbbá, hogy gonosz cselekedeteimmel felhagyjak, engedvén, hogy az Úr végezze bennem Szentlelke által a maga munkáját, és így az örökkévaló ünnepet már e földi életben elkezdjem.

104.

K.: *Mit követel Isten az ötödik parancsolatban?*

F.: Azt, hogy atyámnak, anyámnak és valamennyi előljárómnak minden tiszteletet, szeretetet és hűséget megadjak, és magamat minden jó tanításnak és büntetésnek illő engedelmességgel alávessem, azonfelül az ő gyengeségeik iránt türelmes legyek, mivel Isten minket az ő kezük által akar vezetni.

105.

K.: *Mit követel Isten a hatodik parancsolatban?*

F.: Hogy felebarátomat sem gondolatommal, sem beszédemmel, sem magaviseletemmel, annál kevésbé cselekedetemmel, vagy magam, vagy mások által bosszúsággal ne illessem, ne gyűlöljem, meg ne sértsem, vagy meg ne öljem; sőt minden bosszúvágat magamból kiirtsak; magam rontására ne törjek, önmagamot könnyelműen veszedelembe ne ejtsem. A közhatalom kezében pedig azért van fegyver, hogy a vérontást megelőzze.

106.

K.: *Ez a parancsolat csak a gyilkosságról szól?*

F.: Nemcsak, hanem amikor Isten a gyilkosságot tiltja, ugyanakkor arra tanít, hogy ő a gyilkoságnak már a gyökerét gyűlöli, mint az irigységet, gyűlölséget, a haragot és a bosszúvágyat, s minden ilyen titkos gyilkoságnak tart.

107.

K.: *Elég-e, ha így senkit meg nem ölünk?*

F.: Nem elég, mert mikor Isten az irigységet, gyűlölséget és haragot kárhóztatja, ezzel azt is kívánja, hogy a mi felebarátunkat úgy szeressük, mint magunkat, hogy iránta türelemmel, békességgel, szelídséggel, könyörületességgel és szívességgel viseltessünk, kárát tőlünk telhetőleg róla elhárítsuk, és ellenségeinkkel is jót tegyünk.

108.

K.: *Mit követel Isten a hetedik parancsolatban?*

F.: Mivel Isten minden förtelmet megátkozott, azért azt nekünk is szívből gyűlölnünk kell, s mind a szent házasságban, mind azon kívül tiszta és fegyelmezett életet kell élnünk.

109.

K.: *Csak a házasságtörést és a más efféle förtelmet tiltja-e Isten e parancsolatban?*

F.: Mivelhogy testünk és lelkünk a Szentlélek temploma, Isten azt akarja, hogy mindkettőt tisztán és szentül őrizzük meg. Ezért megtilt Isten minden tisztátalan cselekedetet, viselkedést, beszédet, gondolatot, vágyat, és mindazt, ami erre ingerelhetne.

110.

K.: *Mit tilt meg Isten a nyolcadik parancsolatban?*

F.: Nemcsak azt a lopást és rablást tiltja meg, amelyet a polgári hatóság megbüntet, hanem lopásnak nevezi Isten mindazon gonosz mesterkedéseket és fogásokat is, amelyek által felebarátunk tulajdonát akár erőszakkal, akár hamissággal magunkhoz ragadni szándékszunk, mint például hamis súly és mérték, hitvány áru és hamis pénz, vagy uzsora, vagy bármi más eszköz által, amit Isten megtiltott. Ideszámítandó minden fősvénység és Isten ajándékainak haszontalan tékozlása is.

111.

K.: *Mit követel tőled Isten e parancsolatban?*

F.: Hogy felebarátom hasznát tőlem telhetőleg előmozdítsam, vele úgy cselekedjem, amint akarnám, hogy mások cselekedjenek velem, és hűségesen munkálkodjam, hogy a szűkölködők szükségében segíteni tudjak.

112.

K.: *Mit kíván Isten a kilencedik parancsolatban?*

F.: Azt, hogy senki ellen hamis tanúbizonyságot ne tegyek; beszédét félre ne magyarázzam, senkit ne rágalmazzak, ne gyalázzak, és meghallgatása nélkül könnyelműen ne kárhoztassak; hanem kerüljek mindenféle hazugságot és csalárdságot mint a Sátánnak saját műveit, hacsak Isten rettenetes haragját magamra vonni nem akarom; törvénykezésben és egyéb dolgaimban az igazságot kedveljem, őszintén kimondjam és megvalljam: és felebarátom tisztességét és jó hírnevét tőlem telhetőleg megoltalmaztam és előmozdítsam.

113.

K.: *Mit akar Isten a tizedik parancsolatban?*

F.: Azt, hogy soha még a legcsekélyebb kívánság vagy gondolat se támadjon fel szívünkben Istennek csak egy parancsolata ellen is, hanem mindenkor teljes szívünkben gyűlöljünk minden bűnt, és gyönyörködünk minden igazságban.

114.

K.: *De vajon megtarthatják tökéletesen e parancsolatokat, akik Istenhez megtértek?*

F.: Nem, mert még a legszentebbek is, ameddig e földön élnek, az engedelmisséget csakhoggy éppen elkezdték; ámde komoly elhatározással tényleg elkezdték élni Istennek nemcsak egynémelyik, hanem minden parancsolata szerint.

115.

K.: *Miért hirdetteti Isten a tízparancsolatot olyan szigorúan, ha azokat ebben az életben senki sem tarthatja meg?*

F.: Először azért, hogy egész életünkben egyre jobban megismerjük a mi bűnös természetünket, és így egyre jobban kívánjuk bűneink bocsánatát és a Krisztusban való igazságot. Másodsor, hogy a Szentlélek kegyelméért könyörögve, szüntelenül törekedjünk Istennek ábrázatára mindinkább megújulni, míg e földi élet után elérjük a tökéletességet.

116.

K.: *Miért szükséges a keresztyéneknek imádkozni?*

F.: Azért, mert ez kiváltképpen való része annak a háládatosságnak, amelyet Isten tőlünk követel. Továbbá, mert Isten csak azoknak adja az ő kegyelmét és Szentlelkét, akik azt szívbeli fohászokkal szüntelenül kérik, és ezért neki hálát adnak.

117.

K.: *Mi szükséges az olyan imádsághoz, amelyet Isten kedvel és meghallgat?*

F.: Először, hogy egyedül csak az egy igaz Istenhez könyörögjünk szívből, aki magát nekünk Igéjében kijelentette, mindazért, amit kérünk parancsolt. Másodszor, hogy szükségünket és nyomorúságunkat teljes valójában megismerjük, és az ő felséges színe előtt magunkat megalázzuk. Harmadszor, hogy erős fundamentumunk legyen, hogy noha méltatlanok vagyunk arra, mégis imádságunkat minden bizonnyal meghallgatja az Úr Krisztusért, amiképpen azt nekünk Igéjében megígérte.

118.

K.: *Mit parancsolt Isten, hogy tőle kérjünk?*

F.: Mindent, amire testünknek, lelkünknek szüksége van, melyeket a mi Urunk Jézus Krisztus egybefoglalt abban a könyörgésben, melyre ő maga tanított minket.

119.

K.: *Melyik ez a könyörgés?*

F.: Mi Atyánk, aki a mennyekben vagy, szenteltessék meg a te neved, jöjjön el a te országod, legyen meg a te akaratod, amint a mennyben, úgy a földön is; mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma, és bocsásd meg vétkeinket, miképpen mi is megbocsátunk az ellenünk vétkezőknek; és ne vigy minket kísértésbe, de szabadíts meg a gonosztól; mert tiéd az ország, a hatalom és a dicsőség mindörökké. Ámen.

120.

K.: *Miért parancsolja Krisztus, hogy Istent így szólítsuk meg: Mi Atyánk?*

F.: Azért, hogy mindjárt imádságunk kezdetén felébressze bennünk a gyermeki félelmet és bizodalmat Isten iránt, amely könyörgésünk fundamentuma: tudniillik, hogy Isten Krisztus által Atyánkká lett, és mindent, amit tőle hittel kérünk, sokkal inkább megad nekünk, mint szüleink, kik pedig a földi jókat tőlünk meg nem tagadják.

121.

K.: *Miért teszi hozzá ezt is: „Aki a mennyekben vagy”?*

F.: Hogy Istennek mennyei felségéről semmiféle földi dolgot ne gondoljunk, továbbá hogy minden lelki és testi szükségünk kielégítését az ő mindenhatóságától várjuk.

122.

K.: *Melyik az első kérdés?*

F.: „Szenteltessék meg a te neved.” Azaz adjad először, hogy téged igazán megismerjünk, és a te minden műveidben tündöklő mindenhatóságodat, bölcsességedet, jóságodat, igazságodat, irgalmasságodat és igaz voltodat megszenteljük, dicsérjük és magasztaljuk; továbbá, hogy egész életünket, gondolatainkat, beszédeinket és cselekedeteinket arra irányítsuk, hogy nevedet miattunk szidalom ne érje, hanem szálljon arra dicséret és dicsőség.

123.

K.: *Melyik a második kérdés?*

F.: „Jöjjön el a te országod.” Azaz úgy igazgass minket Igéddel és Lelkeddel, hogy neked napról napra inkább engedelmeskedjünk. Tartsd meg és növeljed Anyaszentegyházadat, rontsd meg a Sátánnak munkáit és minden hatalmát, amely ellened feltámad, s tégy hiábavalóvá minden gonosz tervet, melyet a te szent Igéd ellen szőnek, míg végre teljességre jut országlásod, mikor te lész minden mindenekben.

124.

K.: *Melyik a harmadik kérdés?*

F.: „Legyen meg a te akaratod, amint a mennyben, úgy a földön is.” Azaz adjad, hogy mi és minden ember saját akaratunkat legyőzzük, és a te egyedül jó akaratodnak engedelmeskedjünk, minden ellentmondás nélkül, hogy így mindenki az ő tisztét és hivatását oly készséggel és hűséggel töltse be, mint az angyalok a mennyben.

125.

K.: *Melyik a negyedik kérdés?*

F.: „Mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma.” Azaz vedd gondjaidba a mi testi szükségünket, hogy így megismerjük, hogy minden jó egyedüli forrása te vagy, és hogy a te áldásod nélkül sem a mi gondoskodásunk és munkánk, sem adományaid nálunk nem gyarapodnak. Éppen ezért, a mi bizodal munkat minden teremtménytől elfordítva, egyedül csak beléd helyezzük.

126.

K.: *Melyik az ötödik kérdés?*

F.: „Bocsásd meg vétkeinket, miképpen mi is megbocsátunk az ellenünk vétkezőknek.” Azaz Krisztus véérért nekünk, nyomorult bűnösöknek ne számítsd be a mi vétkeinket, se a folytonosan bennünk levő gonoszt; amiképpen mi is érezzük szívünkben a te kegyelmednek ama bizonyosságát, hogy magunkban állhatatosan eltökéljük, hogy felebarátainknak szívünk szerint megbocsátunk.

127.

K.: *Melyik a hatodik kérdés?*

F.: „Ne vigy minket kísértésbe, de szabadíts meg a gonosztól.” Azaz, mivel mi magunkban oly gyarlók vagyunk, hogy még csak egy szempillantásig sem állhatunk meg, a mi esküdt ellenségünk pedig, a Sátán, a világ és a mi tulajdon testünk minket szüntelenül ostromolnak: te tarts meg, és szentlelkednek erejével erősíts meg minket, hogy szilárdan ellenállhassunk, és a lelki tusakodásban le ne győzzenek, míg végre teljes diadalt veszünk.

128.

K.: *Hogyan rekeszted be ezt az imádságot?*

F.: „Mert tiéd az ország, a hatalom és a dicsőség mindörökké.” Azaz mindezeket azért kérjük tőled, mivelhogy te a mi királyunk és mindenható vagy, ki nekünk minden jót meg is akarsz, meg is tudsz adni, hogy ezek által nem mireánk, hanem a te szent nevedre térjen örök dicsőség.

129.

K.: *Mit jelent ez a szócika: „Ámen”?*

F.: Az „Ámen” azt jelenti: ez igazán és bizonyosan meglesz. Mert Isten az én könyörgésemet sokkal bizonyosabban meghallgatta, mint amennyire én azt szívemben kívánom.